

KISOKOS

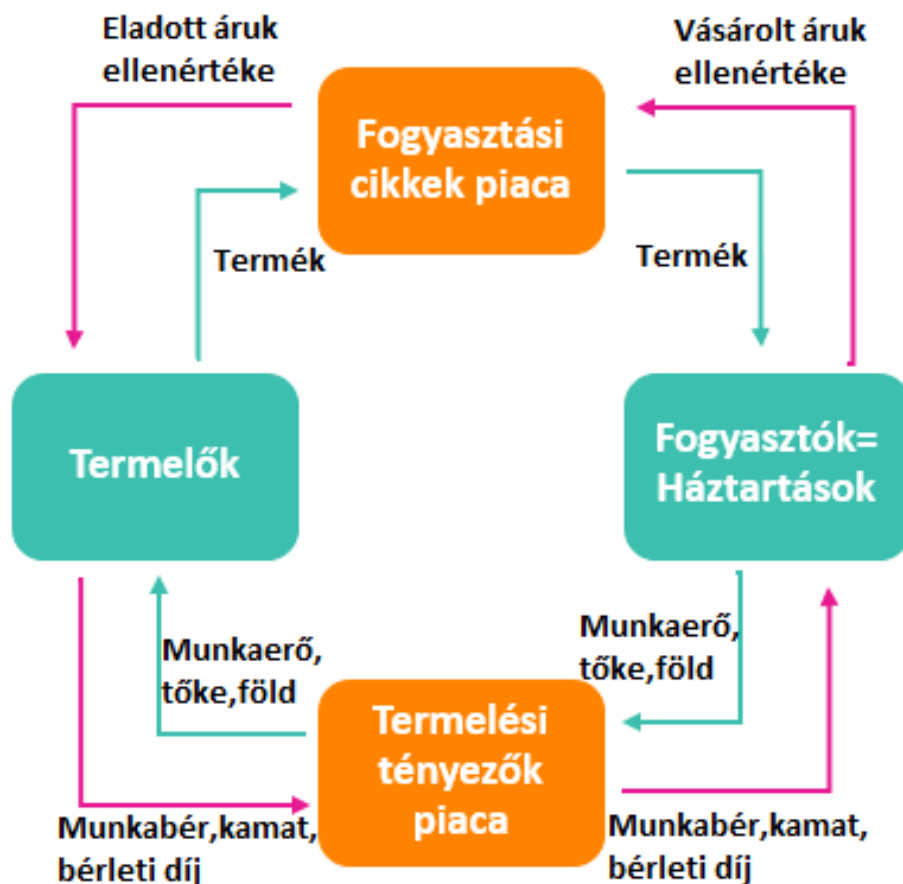
Családi költségvetés

1.) Kik alkotnak egy háztartást?

Háztartáson azoknak a **személyeknek a csoportját** értjük, akik jövedelemmel rendelkeznek, és ezt a **jövedelmet** jellemzően **közösen használják fel**, vagyis **közösen hozzák meg fogyasztási döntéseiket**. A háztartás lehet azonos a családdal, de az egy háztartásban élők nem feltétlenül alkotnak családot. A háztartás közgazdasági értelemben többnyire a család gazdálkodásának színtere.

Gazdasági értelemben a háztartás egy gazdasági szereplőnek (egy egységnek) minősül a gazdasági körfolyamatban, ahol **eladóként** jelenik meg az **erőforrások** (termelési tényezők), és **vevőként** a **javak** (termékek és szolgáltatások) piacán.

A gazdasági körfolyamat ábrája:

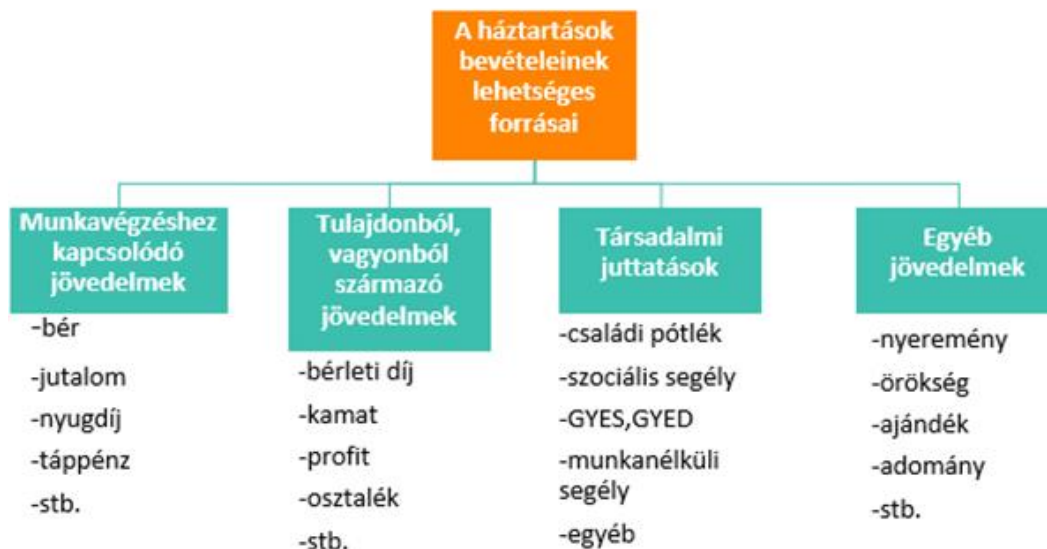
2.) Családi költségvetés

A költségvetés olyan **pénzügyi terv**, amely egy háztartás **adott időszak** alatt keletkező **bevételeit és kiadásait** összegezi.

A jövedelem egyes elemei **különböző időpontokban és eltérő rendszerességgel** folyhatnak be a családi „kasszánkba”, ezért is fontos, hogy mindig tervezzünk, és tegyünk félre a **váratlan** kiadásokra.

A háztartás bevételei:

Egy adott időszak alatt a háztartások **különbféle formában és jogcímen** juthatnak bevételhez. Ezeket összességében **jövedelemnek** nevezzük.

A háztartás kiadásai:

A háztartások kiadásait alapvetően a **szükségleteik** befolyásolják. Ezek az **igények** térben és időben eltérőek és állandóan **változnak**. Azonban a személyes fogyasztási szokások, az egyéni ízlések eltérése ellenére a háztartások **fogyasztási döntései** bizonyos **törvényszerűségeket** mutatnak, bizonyos javak fogyasztása minden háztartás számára **szükségszerű**.

Kiadásaink tervezésekor mindenekelőtt azokat a költségeket kell számításba vennünk, amelyek a **létfenntartáshoz, a mindennapi életvitelhez kapcsolódnak**. Ezeket nevezzük **folyó fogyasztási kiadásoknak**.

Am időről-időre olyan termékekhez is hozzá szeretnénk jutni, melyek **nem egyszeri és nem azonnali**, hanem **hosszabb távú** fogyasztásra szolgálnak. Ilyenek lehetnek például az autó, a lakás, vagy különböző nagy értékű berendezési tárgyak (**tartós fogyasztási cikkek**).

Bevételeink egy részét az állam (**adók, járulékok, illetékek** formájában) elvonja.

A háztartási kiadásaink tényleges szerkezetét, **struktúráját** sok tényező alakítja. Az egyik legfontosabb tényező, mely befolyásolja a kiadásaink összetételét az, hogy **mekkora bevételre** tettünk, illetve tehetünk szert, vagyis az, hogy mekkora jövedelem felett rendelkezhetünk.

Kiegészítés:

Az alapvető létszükségleti cikkekre jellemző, hogy a jövedelem növekedése nem jár a termék iránti kereslet növekedésével. Normál javak vagy közönséges áruk azok a termékek és szolgáltatások, melyeknek fogyasztása együtt nő a jövedelmünk növekedésével. Luxus javaknak azokat az árucikkeket nevezzük, melyekből nagyobb arányban növeljük a fogyasztásunkat, mint amilyen arányban jövedelmünk növekszik.

A költségvetés egyenlege:

Ha a bevételek meghaladják a kiadásokat, akkor **meztakarítás** (többség) keletkezik, ha a kiadások nagyobbak a bevételeknél, akkor **hiány** jön létre.

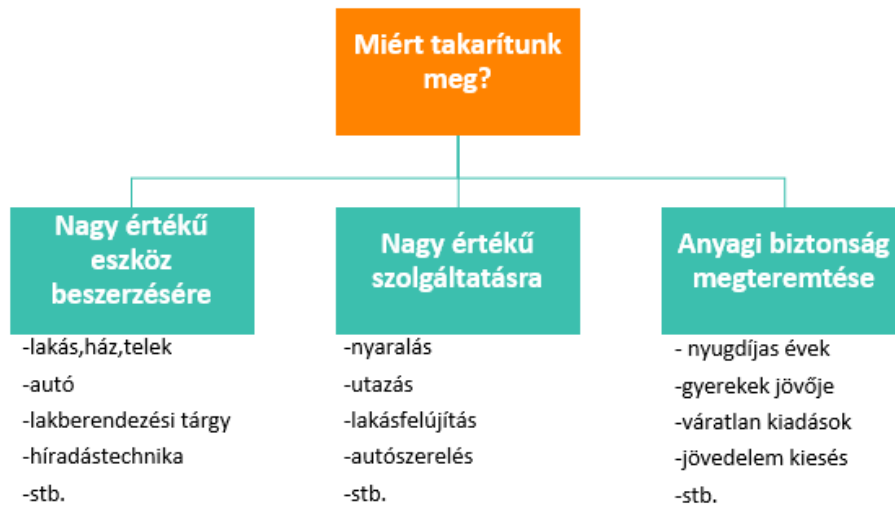
A hiány lefaragását érdemes a **költségek mérséklésével** kezdeni, és ezt követően megvizsgálni a **bevételek növelésének** lehetőségeit.

Megtakarítás:

A megtakarítás egy **adott időszakban** megtermelt **jövedelem fogyasztásra el nem költött** része.

A **befektetéssel** a megtakarításaink „használati jogát” **hozam** reményében, **kockázatot** vállalva átengedjük valaki másnak. (A különféle befektetések közötti különbségek gyakran jelentősek is lehetnek, szélsőséges esetben pénzünket akár teljes mértékben elveszíthetjük.)

A megtakarításokra is igaz, hogy azok **motivációja** az egyes háztartások esetében igen **eltérő**.

Hitel:

A hitel **előre hozott vásárlás**, és a jövőre nézve „**kényszermegtakarítás**”. A jövőben ki kell gazdálkodni a törlesztőrészeket: az árut megvettük, és a jövőbeni megtakarítással fogjuk kifizetni.

A **külső források bevonásakor** leggyakrabban felmerülő kérdés, hogy kitől kaphatunk segítséget. A **családon és a barátokon** kívül a **bankokhoz, pénzügyi szolgáltatókhoz** is fordulhatunk pénzügyi lehetőségeink bővítése céljából. Ilyenkor **hitel felvételében** gondolkodunk.

Habár sokszor használjuk azonos értelemben a hitel és a kölcsön fogalmát, a kettő nem ugyanaz. A **hitel a pénzhez jutás lehetőségét** fejezi ki, amit a bank számunkra szerződés szerint biztosít. A pénz rendelkezésünkre áll, és fizetünk is ezért a lehetőségért. Amikor **igénybe vettük**, és a pénzt a kezünkbe kaptuk, akkor **kölcsönt** vettünk fel, ami számunkra szintén pénzbe (kamatba) kerül.

Tudatos fogyasztói magatartás:

A tudatos fogyasztói magatartás egyik jellemzője, hogy vásárlási **döntéseink előtt** a következő **kérdésekre** adjunk választ:

- **Miért**, milyen célra (esetleg mennyi időre)?
- **Kitől?**
- **Hol?**
- **Mennyiért** szeretnénk valamit megvenni?

Minél szűkösebbek a forrásaink, annál inkább arra kell törekedni, hogy csak valódi szükségletek kielégítésére vásároljunk.

3.) A pénzügyi terv

A pénzügyi terv a bevételek és kiadások **időben ütemezett** tervezése adott tevékenységhez **(cél eléréséhez)**.

Általában akkor készítik, amikor egyszerre **többféle célt** akarnak elérni, és **szükségek** a rendelkezésre álló **erőforrások**.

Ha valakinek több célja is van, akkor rangsorolnia kell azokat **fontosságuk** és az **elérésükhöz szükséges idő** szerint. Ennek megfelelően beszélhetünk **rövid és hosszú távú** célokról.

A megfontolt pénzügyi tervezés az alábbi feladatokból áll:

- a célok pontos meghatározása
- többféle forgatókönyv kidolgozása arra, hogy miként teljesülhetnek a célok
- mérlegelés, a legcélszerűbb terv kiválasztása
- a tervnek megfelelő cselekvés (vagyis a célok megvalósításába bele kell vágni)
- a kitűzött terv teljesülésének rendszeres ellenőrzése, elemzése, szükség esetén módosítása.

A családi költségvetés is egy pénzügyi terv. Elkészítését és pontosságát segíti, ha a család a tényleges havi bevételeit és kiadásait egy **háztartási naplóban** vezeti, akár egy füzetben, akár egy számítógépes táblázatban vagy pénzügyi applikáció segítségével. Így a következő havi terv már a korábbi adatok ismeretében állítható össze.

Összefoglalva a legfontosabbakat:

A családi költségvetés készítésének legfontosabb lépése, hogy összevessük a havi bevételeket és kiadásokat. Először érdemes átgondolni, mennyi bevétele van a háztartásnak havonta, és ezek milyen forrásból, milyen rendszerességgel folynak be. Ezt követően vegyük számba a háztartás kiadási oldalát (például rezsiköltség, fogyasztási cikkek, iskoláztatás, ingatlanl, gépjárműfenntartással kapcsolatos költségek, törlesztőrészletek stb.). Ebben sokat segít, ha van rendszeresen vezetett háztartási napló az egyes hónapok tényleges bevételeiről és kiadásairól. Tegyük félre rendszeresen a váratlan, nem tervezett kiadásokra és az ajándékozásra (karácsony, születésnap) is. Ezt követően vonjuk ki az összes havi bevételből az összes havi kiadást. Ha az eredmény pozitív, akkor a családi költségvetés egyensúlyban van.

4.) A háztartások erőforrásai

A háztartások **többféle erőforrással** gazdálkodhatnak: a **családtagok munkájával, az idővel, a jövedelmekkel és a vagyonnal**. A legfontosabb a **munkavégző képesség**, amely az ember ismereteinek, gyakorlati tapasztalatainak, fizikai erejének és személyiségének együttese. Ez egyfelől biztosítja a rendszeres jövedelmet, fizetést, másfelől az otthoni munkákhoz is szükség van rá. A rendszeres jövedelem megszerzése érdekében fontos, hogy a munkavégző képességet tanulással is fejlesszük.

Az idő is fontos erőforrás. Jól kell kihasználni a **rendelkezésre álló időt rövid és hosszú távon** egyaránt. Az idő és a már említett munkavégző képesség jobb beosztásával szervezettebbé tehető az élet.

A háztartás tulajdonában lévő **felhalmozott anyagi javak és a velük kapcsolatos jogok** (például tulajdonjog, szerzői jog) összessége képezi a **háztartás vagyonát**. Ezekkel is szereshető jövedelem, azonban Magyarországon a háztartások számára az elérhető rendszeres munkajövedelem nagysága befolyásolja leginkább a háztartás gazdálkodását.

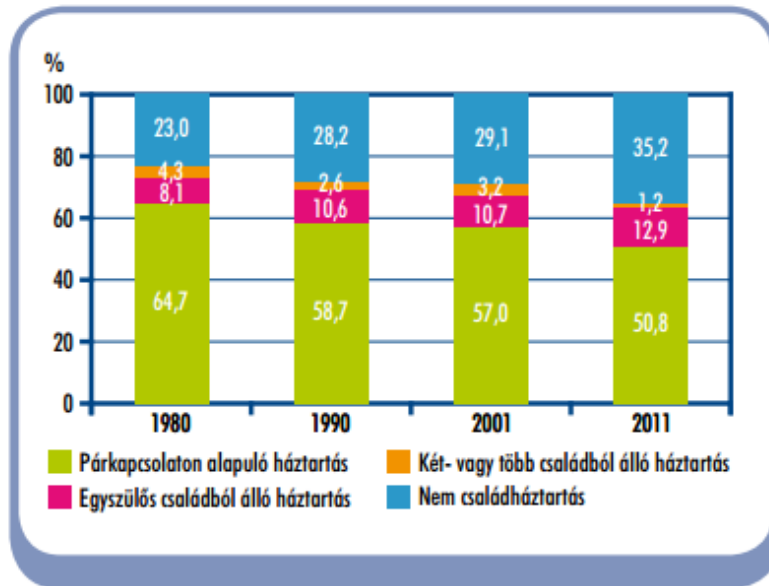
A **jövedelem** megszerzése, illetve annak észszerű beosztása a háztartási gazdálkodás döntő erőforrása, a kiadások fedezete, a célok megvalósításának alapja.

5.) Statisztikai háttér adatok

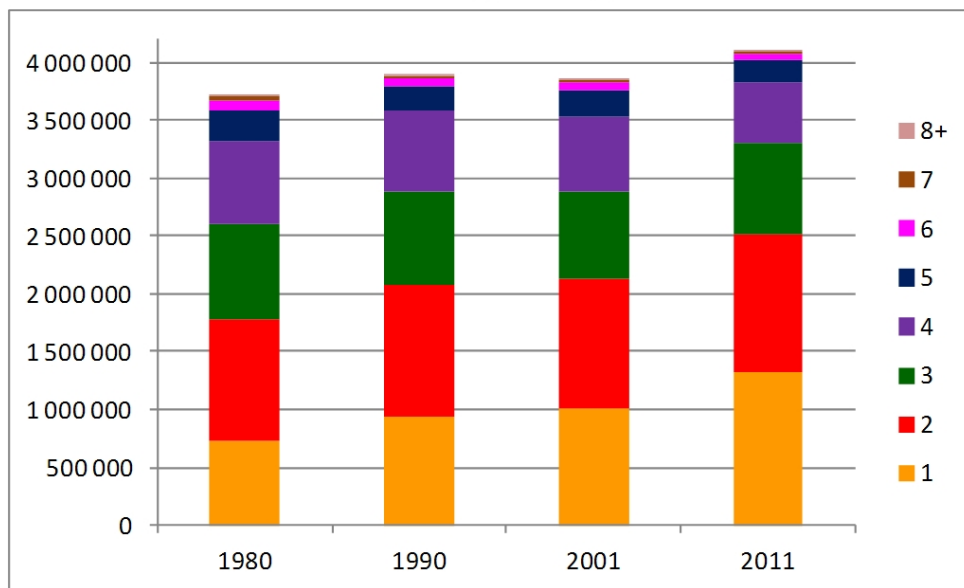
A háztartásokról a 2011-es népszámlálás alapján:

2.1.2. ábra A háztartások megoszlása háztartás-összetétel szerint

Forrás: <http://www.piackutatasok.hu/2013/04/ksh-haztartasok-szama-es-osszetetele.html>

Háztartások számának alakulása a háztartásban élők száma szerint Magyarországon

szamvarazs.blogspot.hu

Forrás: KSH, Népszámlálási adatok, 2011

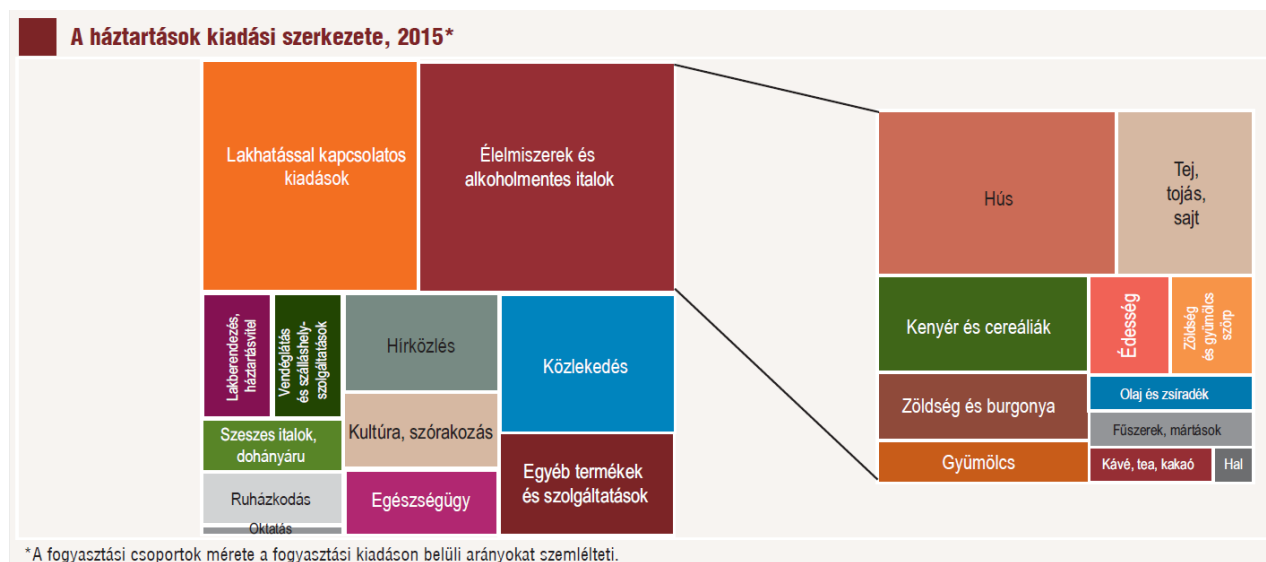
Forrás: http://szamvarazs.blogspot.hu/2013_04_01_archive.html

A háztartások fogyasztásáról a KSH Statisztikai tükör c. (2016. áprili 8.) kiadványából:

1. tábla

A háztartások egy főre jutó havi fogyasztási kiadásai, 2015

Fogyasztási csoportok	Kiadás, forint	Szerkezet, %
Élelmiszerek és alkoholmentes italok	19 885	26,7
Szeszes italok, dohányárúk	2 564	3,4
Ruházat és lábbeli	2 454	3,3
Lakásfenntartás és háztartási energia	16 595	22,2
Lakberendezés, háztartásvitel	2 939	3,9
Egészségügy	3 484	4,7
Közlekedés	8 076	10,8
Hírközlés	5 125	6,9
Kultúra, szórakozás	4 097	5,5
Oktatás	494	0,7
Vendéglátás, szálláshely-szolgáltatás	2 958	4,0
Egyéb termékek és szolgáltatások	5 936	8,0
Összesen	74 608	100,0

Az anyagok forrása:

A kisokos az Iránytű a pénzügyekhez című tankönyv és a POP törzsanyag felhasználásával készült. Bővebb információ:

Iránytű a pénzügyekhez című tankönyv elérése:

<http://www.penziranytu.hu/iranytuapenzugyekhez/>

- 5-6. fejezet: Családi költségvetés
- 12-13. fejezet: Pénzügyi céljaink – tervezés
- 14-15. fejezet: A megtakarítástól a befektetésig
- 21-22. fejezet: Az előrehozott vásárlás – a hitelek

POP törzsanyag elérése: <http://penziranytu.hu/archivalt-pop-torzsananyag>

A háztartások fogyasztásáról szóló statisztikai háttér adatok forrása letölthető:

<https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/stattukor/haztfogy/haztfogy1512.pdf>